

територіальними представництвами державних органів виконавчої влади на основі угод про співпрацю, зокрема з управліннями освіти і науки та у справах сім'ї та молоді Тернопільської обласної державної адміністрації та Тернопільським обласним центром соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді. Аналогічні угоди про співпрацю діють і у 17 базових центрах зайнятості Тернопільської області. В рамках зазначених документів спеціалістами служби зайнятості надається весь спектр профорієнтаційних послуг учнівській молоді. Школярів інформують щодо конкурентоспроможних на ринку праці професій/спеціальностей, здійснюють психодіагностичне обстеження учнів шкіл, з метою визначення їх нахилів та здібностей.

Окрім того, з метою всебічного інформування про стан, реалії та перспективи сучасного ринку праці, особливості професій чи спеціальностей, що користуються на ринку праці, тощо службою зайнятості проводяться заходи не лише з учнями випускних класів, а й з батьками школярів та педагогічними працівниками. До участі у таких зустрічах та семінарах запрошуються роботодавці та представники підприємств області.

Для підвищення ефективності профорієнтаційної роботи з учнями загальноосвітніх шкіл, їх інформування, щодо особливостей ринку праці, переліку актуальних професій та послуг, що надаються службою зайнятості, у загальноосвітніх навчальних закладах області створені кутки профорієнтації, які забезпечені профінформаційними стендами. Працівники служби зайнятості щомісяця поновлюють наявні інформаційні матеріали та «Барометр професій».

У 2012 році в Тернопільській області завершено реалізацію масштабного інноваційного проекту «Профорієнтаційний/мотиваційний термінал», що спрямований на забезпечення інформативності, доступності, мобільності, гнучкості та привабливості профорієнтаційних послуг для учнівської молоді. Такі програмно-апаратні комплекси функціонують у загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладах.

З метою ознайомлення учнів шкіл із особливостями певних професій, виробництва чи технологічним процесом базовими центрами зайнятості проводяться професіографічні екскурсії на підприємства. На базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів організуються та проводяться Дні відкритих дверей, презентації навчальних закладів та інші заходи.

Отже, Тернопільська обласна служба зайнятості здійснює широкомасштабну профорієнтаційну роботу для учнів загальноосвітніх навчальних закладів, яка покликана здійснювати регулювання поточної ситуації на ринку праці і профілактику безробіття, а також реалізовувати превентивні заходи щодо підвищення якості робочої сили на українському ринку праці.

Література

1. *Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (24 листопада 2011 р., м. Київ) : у 2 ч. – Ч. 1. / уклад.: Л.М. Капченко, С.О. Тарасюк, Л.Г. Авдєєв та ін. - К. : ІПК ДСЗУ, 2011. – 324 с.*
2. *Конституція України : за станом на 01 лют. 2011 р. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.*
3. *Психология человека от рождения до смерти / [Реан А. А., Аверин В. А., Дандарова Ж. К. и др.] ; под. ред. А. А. Реан. - [3-е изд.]. – СПб. : «прайм-ЕВРОЗНАК», 2005.-416с.*

Володимир ХОМА

Тернопільський національний економічний університет

ІННОВАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Протягом останніх років на спиртових підприємствах області, як і на аналогічних підприємствах інших регіонів України, спостерігається низка тенденцій, що спричинилися до різкого погіршення господарської діяльності загалом. На теренах Тернопільської області спостерігаються такі аспекти занепаду спиртової галузі:

По-перше, скорочення кількості спиртових підприємств: якщо у 1990-х роках в області налічувалося 12 діючих спиртзаводів, то у 2011 р. їх кількість зменшилася до 9 [1]. З них продовжували провадити виробничо-реалізаційну діяльність лише половина, решта підприємств, незважаючи на функціональну готовність, простоювали.

По-друге, зменшення обсягів виробництва основної продукції – етилового спирту: якщо до 2007 р. підприємства області нарощували виробництво спирту до 8,0-8,5 млн. дал., то впродовж останніх п'яти років воно постійно скорочується [2]. Так, у 2011 р. на потужностях спиртових підприємств Тернопільщини було вироблено лише 5,6 млн. дал. спирту [1], і при збереженні існуючого становища існує загроза більш істотного падіння обсягів виробництва до рівня 1990 р. – 5,0 млн. дал.

По-третє, внаслідок закриття одних підприємств та зменшення обсягів виробництва на функціонуючих, відбувається скорочення основного та допоміжного персоналу. Дана тенденція відповідним чином позначається на зростанні рівня неповної зайнятості та безробіття, зокрема серед сільського населення.

По-четверте, простежується тенденція до скорочення і звуження товарного асортименту спиртових підприємств області. Так, виробництво окремих номенклатурних одиниць продукції (вуглекислота, солод, дріжджі) у невеликих обсягах продовжувалося до 2010 р., тобто до початку масштабної реорганізації галузі. Проте, внаслідок непродуманої державної політики спиртові підприємства припинили виробництво цієї продукції.

Найбільш доцільним способом подолання теперішнього кризового стану вітчизняної спиртової промисловості вважаємо інтенсифікацію та інноваційне удосконалення виробничо-господарської діяльності спиртових підприємств. Розкриття невикористаного потенціалу галузі сприятиме збереженню й розвитку наявних потужностей підприємств з виробництва і реалізації продукції та розширенню й поглибленню їх товарного асортименту, що виражається у виокремленні таких перспективних напрямків відродження галузі у Тернопільській області:

По-перше, забезпечення повноцінного виробництва біоетанолу на нерентабельних спиртових підприємствах з метою оптимізації загальнообласного виробництва продукції. На сьогодні на базі існуючих виробничих потужностей та з використанням наявних сировинних ресурсів вітчизняні спиртові підприємства спроможні виробити близько 115 тис. т. біоетанолу в рік, що становить третину усього необхідного Україні обсягу альтернативної відновлюваної продукції. Потужності Хоростківського МПД (місця провадження діяльності) дозволяють виробляти до 48 тис. т. біоетанолу в рік [2], даючи змогу залучити до роботи всі збережені спиртові підприємства області.

По-друге, забезпечення потенційної безвідходності виробничої діяльності спиртових підприємств за рахунок переробки відходів спиртової продукції на цінний високоякісний кормовий продукт – зернову барду. Даний продукт здавна використовувався для відгодівлі худоби і при стабільній роботі наявних спиртових підприємств області обсяги його виробництва можуть щорічно сягати 700 тис. т. [2].

По-третє, з метою вирішення проблеми зі зберіганням та утилізацією зернової барди, забезпечення виробництва концентрованого кормового продукту – сухої зернової барди, що розширює сферу її використання. Так, технологія комплексної переробки сировини з виробництва сухого продукту вперше в Україні була освоєна в Тернопільській області на базі Марилівського МПД.

По-четверте, забезпечення розширення сировинної бази за рахунок збільшення посівів цукрового буряку і кукурудзи. Цукровий буряк, який вважається однією зі стратегічних культур в області, є водночас вигідною сировиною для виробництва високоякісного мелясного спирту й біоетанолу. Останніми роками кукурудза стає перспективною культурою і в короткотерміновому періоді її частка у структурі сировини зростатиме, особливо з врахуванням новітніх технологій її переробки.

Отже, зважаючи на сприятливе географічне розташування, значні ресурси та достатні виробничі потужності, впровадження інноваційного напрямку у практичну діяльність підприємств

спиртової промисловості України здатне зберегти стратегічно важливу і стрижневу галузь вітчизняної економіки та забезпечити її стабільний розвиток протягом наступних десятиліть.

Література

1. Хома, В. П. Еволюція маркетингового забезпечення спиртової промисловості Тернопільщини / В. П. Хома // Наукова школа маркетингового менеджменту: 20 років творчої діяльності: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011. – С. 81

2. Матеріали Головного управління статистики у Тернопільській області // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ternstat.tim.net.ua>

Тетяна ЦВІГУН

Хмельницький національний університет

РИЗИКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ВТРАТИ, ВИГОДИ

Невід’ємною рисою підприємницької діяльності є ризик. Управління ризиком – це процес виявлення й оцінювання ризиків, а також вибір методів та інструментів управління для оптимізації ризику [1, с.242]. В процесі управління ризиками підприємства, здійснюючи якісний аналіз ризиків, може бути виявлена значна кількість ризиків, які можуть впливати на здійснення підприємницької діяльності. При цьому ймовірність виникнення кожного виду ризику різна, так як і можливі наслідки, які вони можуть спричинити. Саме кількісна оцінка ризиків показує не лише ймовірність реалізації ризику, а також розмір можливих втрат або вигод від нього.

В теорії ризику переважають погляди [2, 3, 4] щодо потенційних негативних наслідків дії ризикових факторів. Проте, важливо наголосити, що ризик – це не лише втрати (збитки, шкода), але й вигода (користь, зиск). Незначну частину дослідників [5, 6], які вважають, що ризик може мати ще й позитивний вплив на діяльність підприємства (можливість отримання додаткових доходів), підтримують практики – провідні спеціалісти машинобудівних заводів Хмельницької області. З огляду на вище сказане, важливо розглянути основні види втрат та вигод, які може підприємство отримати в результаті здійснення фінансово-господарської діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Ймовірні втрати та вигоди у процесі здійснення підприємницької діяльності

Види втрат (вигод)	Характеристика втрат	Характеристика вигод
1	2	3
1. Фінансові	Втрати, пов’язані зі: стягненням штрафів; сплатою додаткових податків та зборів; інфляцією; зміною валютного курсу; замороженням рахунків; непередбаченими виплатами; неододержанням або недоододержанням коштів; зменшенням обсягів реалізації продукції тощо	Вигоди пов’язані із: залученням інвестиційних коштів; зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції; укладенням довгострокових договорів тощо
2. Матеріальні	Непередбачені втрати устаткування, площ, необоротних активів, виробленої продукції, сировини, матеріалів, палива, енергії тощо	Вигоди від використання новітніх технологій, проведення модернізації та ремонту устаткування, пошуку надійних постачальників, партнерів тощо
3. Соціальні	Втрати, пов’язані із: завданням шкоди життю та здоров’ю людей; плинністю кадрів внаслідок нездорового психологічного клімату в колективі тощо	Вигоди від соціального страхування, пропагування серед населення політики підприємства, гармонізація відносин у колективі, здійснення культурно-масових заходів тощо